

Силабус
навчальної дисципліни
Новітня українська література
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Філологія»
Спеціальність В11.01 Українська мова та література
Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни обов'язкова

Викладач Ольга ХАРЛАН
Кафедра української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства
Посилання на сайт <http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-zar-lit/composition-kaf-zar-lit/harlan/>
Контактний телефон 0957464790
E-mail викладача: od_kharlan@bdpu.org.ua olgakharlan09@gmail.com
Графік консультацій четвер, 13.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3 / 90	очна (денна)	12	12	66	залік
	заочна (дистанційна)	4	4	82	

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: новітня література, постмодернізм, метамодернізм, історична проза, масова література, поезія, драматургія, російсько-українська війна.

Метою викладання навчальної дисципліни «Новітня українська література» є засвоєння магістрантами знань про сучасний український літературний процес та художню специфіку окремих літературних феноменів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Новітня українська література» є такі:

1. Висвітлення провідних тенденцій сучасного українського літературного процесу.
2. Розкриття художньої специфіки найпомітніших літературних явищ та творчості окремих авторів.
3. Удосконалення навичок самостійної дослідницької роботи з літературознавчими джерелами, включно з електронними.
4. Розвиток умінь цілісного аналізу творів сучасної української літератури з точки зору різних теоретичних концепцій.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати**:

- 1) провідні наукові концепції понять «новітня українська література», «сучасна українська масова література»;
- 2) жанрову специфіку і поетику ключових популярних жанрів сучасної української масової літератури та їх представників;
- 3) взаємозв'язки сучасної української і зарубіжної масової літератури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти**:

- 1) аналізувати явище новітньої української літератури в аспекті презентації популярних жанрів;
- 2) визначати жанрову специфіку і поетику українських детективів, трилерів, пригодницьких, любовних та історичних творів у контексті масової культури;
- 3) самостійно працювати з літературознавчими, культурологічними студіями, електронними джерелами, виконувати дослідницькі завдання, творчі проекти.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ПК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики і літературознавства в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.</p> <p>ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.</p> <p>ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>СК 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційних шлях розвитку вітчизняного і світового письменства.</p> <p>СК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.</p> <p>СК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного/мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.</p> <p>СК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.</p> <p>СК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.</p> <p>СК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.</p>	<p>ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного вдосконалення.</p> <p>ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.</p> <p>ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.</p> <p>ПРН 8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.</p> <p>ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.</p> <p>ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.</p> <p>ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.</p>

Тема 1. Провідні тенденції сучасного українського літературного процесу. Тема присвячена аналізу ключових напрямів і трансформацій сучасного українського літературного процесу. Розглядаються жанрові зрушення, тематичні доміанти, вплив війни, глобалізації та цифровізації на літературу. Особлива увага приділяється оновленню художніх форм, міжмедійності, ролі пам'яті та ідентичності, а також місцю української літератури у світовому культурному просторі.

Тема 2. Метамоделернізм в українській літературі. Тема зосереджена на осмисленні метамоделернізму як новітньої культурно-естетичної парадигми. Розглядаються його основні риси: коливання між іронією та ширістю, поєднання постмоделерної гри та моделерністської серйозності. Аналізуються тексти сучасних українських авторів крізь призму метамоделерного світовідчуття, увага приділяється емоційності, етичності та новим формам суб'єктивності.

Тема 3. Сучасна українська проза: жанрово-тематичні різновиди. Тема охоплює особливості розвитку прози в сучасній українській літературі. Розглядаються способи художнього осмислення минулого, взаємодія історичного факту й авторської інтерпретації, реконструкція національної пам'яті. Аналізуються провідні теми та образи, роль історичного роману у формуванні ідентичності та актуалізації травматичного досвіду.

Тема 4. Сучасна українська масова література. Тема присвячена дослідженню жанрового розмаїття сучасної української масової літератури. Розглядаються детективи, трилери, любовні та пригодницькі романи, їхні наративні моделі та функції. Особлива увага приділяється взаємодії масової й елітарної літератури, комерційним і культурним чинникам, а також ролі популярної літератури у формуванні читацької культури.

Тема 5. Сучасна українська поезія. Тема розкриває специфіку розвитку сучасної української поезії, її тематичні та стильові особливості. Розглядаються нові поетичні голоси, експериментальні форми, інтермедіальність і перформативність. Особлива увага приділяється поезії війни, приватного досвіду, тілесності, пам'яті та ідентичності як ключових вимірів сучасного поетичного дискурсу.

Тема 6. Сучасна українська драматургія. Тема присвячена аналізу сучасної української драматургії як динамічної складової літературного процесу. Розглядаються нові жанрові форми, документальний театр, вербатім, експериментальні постановки. Особлива увага приділяється осмисленню війни, соціальних трансформацій, індивідуального досвіду та взаємодії тексту й сценічного втілення.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100	100
Практичні заняття	60		
Самостійна робота	40		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
Практичне заняття 1	1,25	2,5	3,75	5	6,25	7,5	10
Практичне заняття 2	1,25	2,5	3,75	5	6,25	7,5	10
Практичне заняття 3	1,25	2,5	3,75	5	6,25	7,5	10
Практичне заняття 4	1,25	2,5	3,75	5	6,25	7,5	10
Практичне заняття 5	1,25	2,5	3,75	5	6,25	7,5	10
Практичне заняття 6	1,25	2,5	3,75	5	6,25	7,5	10
Максимальна кількість набраних балів	7,5	15	22,5	30	37,5	45	60

Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час самостійної роботи

Самостійна робота	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
Презентація однієї з тем самостійної роботи:	5	10	15	20	25	30	40

мультимедійна презентація, тести (10 завдань), запитання до теми (5 запитань), відвідування лекцій (6 балів)							
Максимальна кількість набраних балів	5	10	15	20	25	30	40

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання або під час заліку та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Критерії оцінювання навченості здобувачів під час підсумкового контролю:

- повнота й ґрунтовність викладу;
- аргументованість тверджень;
- суб'єктне усвідомлення змісту;
- творче осмислення набутих теоретичних знань;
- термінологічна коректність;

Таблиця 4. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Кількість балів	Виклад матеріалу
«відмінно / А» 90–100	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Твердження чітко аргументовані. Продемонстровано термінологічну грамотність.
«добре / В» 78–89	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Не всі твердження чітко аргументовані. Продемонстровано термінологічну грамотність.
«добре / С» 65–77	Повне засвоєння та часткове суб'єктне усвідомлення матеріалу. Не всі твердження чітко аргументовані. Наявні помилки щодо термінологічної грамотності.
«задовільно / D» 58–64	Часткове засвоєння матеріалу, недостатнє суб'єктне усвідомлення його. Нечітка аргументація тверджень. Часткова термінологічна некоректність.
«задовільно / E» 50–57	Часткове засвоєння матеріалу, суб'єктне його не усвідомлення. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.
«незадовільно / FX» 35–49	Теоретичний матеріал засвоєно фрагментарно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.
«незадовільно / F» 1–34	Теоретичний матеріал не засвоєно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.

Таблиця 5. Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
39-50	відмінно	зараховано	А (відмінно)
32-38	добре		В (добре)

26-31			C (добре)
21-25	задовільно		D (задовільно)
14-20			E (задовільно)
8-13	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-7	Незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс дисципліни.

Матеріали дисципліни на платформі Moodle

Рекомендована література

Базова література

1. Агеева В. Проти культурної амнезії. Есеї про національну пам'ять та ідентичність. Київ: Віхола, 2025. 432 с.
2. Історія української літератури: у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т. 12: Література після 1991 року / наук. ред. Р. Харчук. Київ: Наукова думка, 2024. 1007 с.
3. Харчук Р. Б. Сучасна українська проза: Постмодерний період: навч. посібник. Київ: Академія, 2008. 247 с.

Допоміжна література

1. Бернадська Н.І. Український роман: теоретичні проблеми і жанрова еволюція: монографія. Київ: Академвидав, 2004. 368 с.
2. Бондарева О. Сучасна українська military-драма.
URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/84f815d1-bf2e-40d5-ac90-6d5d072cf8bb/content>
3. Вертипорох О. Історія української літератури останньої чверті ХХ – початку ХХІ століття: навчально-методичний посібник. Черкаси, 2016. 145 с.
4. Голобородько Я. Артеграунд. Український літературний істеблшмент. Київ: Факт, 2006. 159 с.
5. Гребенюк Т. Подія в художній системі сучасної української прози: морфологія, семіотика, рецепція: монографія. Запоріжжя, 2010. 423 с.
6. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ: Критика, 2005. 263 с.
7. Гундорова Т. Кітч і література. Травестії. Київ, 2008. 284 с.
8. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: статті та есе. Київ, 2024. 272 с.
9. Жила С., Лілік О. Художній світ сучасної української літератури: навчальний посібник. Чернігів, 2017. 372 с.
10. Літературознавча енциклопедія: у 2 т./авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ: Академія, 2007. Т. 1: А (аба) Л (лямент). 608 с.
11. Матусяк А. Вийти з мовчання. Деколоніальні змагання української культури та літератури ХХІ століття з посттоталітарною трамвою / пер. з пол. Львів, 2020. 308 с.
12. Поліщук Я. Сім поглядів на війну. Київ : Дух і Літера, 2025. 240 с.
13. Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. Брустури : Дискурсус, 2022. 288 с.
14. Сливинський О. Поезія, що (не) може перекинути сирени. *Поміж сирен. Нові вірші війни* / упор. О. Сливинський. Харків, 2023. С. 5–10.
15. Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр: монографія. Донецьк, 2011. 432 с.

12. Інформаційні ресурси

1. *Бердянський державний педагогічний університет*. URL: <https://bdpu.org.ua/>
2. *Бібліотека української літератури*. URL: <http://www.ukrlib.com.ua/>

3. Віртуальний підручник з української літератури: Словник літературознавчих термінів. URL:: <http://eureka.ucoz.ua/blog/1-0-14>
4. *Електронна бібліотека української літератури*. URL:: <http://www.utoronto.ca/elul/>
5. **EXLIBRIS**: українська електронна бібліотека : історія, публіцистика, художня література. URL: <http://exlibris.org.ua/>